

Pünkösdi búcsú Csíksomlyón

Erdély

Csíkszereda keleti külvárosa, a hajdan önálló Csíksomlyó híres búcsújáráhely.

Somlyó fő nevezetessége a ferencesek kolostorához tartozó templom. A ferencesek csíki tartózkodásáról okmányokkal alátámasztott adatunk 1400. október 29-ről van. Báthori Endre bíboros 1591-ben tett jelentésében a klostrom mint „Monesterium in villa Somlia Franciscanorum” szerepel. Lorteiner szerint a klostrom alapítási éve 1352, amely Apor András erdélyi vajda bőkezűségének köszönheti létét.

János Zsigmond térítési kísérletei sok keserűséget okoztak a népnek. „1567-ben Pünkösöd szombatján Blandrata György (eredeti olasz nevén Biandrata – ki a fejedelem orvosa és belső tanácsosa) indítványból Erdélyben a vallás dolgában mindennek Blandratától függjenek papjaikkal együtt, az ellenszegülők pedig mint hitetlenek büntetődjenek.” Mivel a csíki székelek nem engedelmessé váltak, „János király hol ígéretekkkel, hol fenyegetésekkel, sok fegyveres népet bocsáta a csíkiakra”. Vala többek között Alfaluban, Gyergyóban, mely Csíknak főszéke, egy buzgó megyés pap, István nevű, az jobban is fellázítá állhatatossággal a népet, egyetértve a főrend is velek, elszánák vagyonaikat, életüket hitek oltalmára, eljárák azért egymást és azt végzik, hogy ily utolsó veszedelemben az egész nép fejenként kicsinytől fogva, házaikat odahagyva gyűljenek össze Somlyóra. Egybe is gyűlénének minden faluból nagy készséggel.

Hírek érkeznek azonban, hogy Udvarhely felől nyomulának bé feléjük. A hadak kiválaszták magok közül az fegyverfoghatókat s rendre állíták az ott kiterjedt szép mezőre. A fehérnépeket, gyermekeket, az öregeket ottan hagyván, cleibe kezdte nyo-

mulni a fegyveres nép a János király hadának. Vagyon Csík és Udvarhely között egy rengeteg nagy erdő (ma is nagy erdőknek hívják, Várdotfalva határának nyugati részében fekszik, Oláhfálva mellett). Ott szembe találkozáskor fegyverre került közöttük a dolog. A csíkiak jobb részét levágták a király hadának, a többiek nyakra-főre visszaszaladának.

Elvégződven a verekedés, visszafordulának a csíkiak. Mikor a klostromhoz közeledtek a honn maradtak őket örömmel fogadják, s együtt a templomba menve hálaikat adának az Istennek győzelmeikért.

Annak emlékezetére most is egybe gyűlnek minden esztendőben azon a napon nemcsak Csíkból, Gyergyóból is, míg az általmenetelek úgy meg nem szorúlnak. Sok bajok lőn annakutána is János királlyal a csíkiaknak, de soha a hit dolgában meg nem adták magukat,” (Katona György [krasznai plébános]: A csata története.)

A nép ezt a győzelmet a Szűzanya segítségének tulajdonítja és megerősödik hitében és kitartásában, s kezd kialakulni Csíksomlyó központi jellege, mert a Máriatisztelet növekedésével távolabbi vidékek is a Szűzanya pártfogása alatt remélik menedéküket. Mai napig is a templomnak díszé, értéke, kincse és a székelyföldi katolikus életnek középpontja a főoltáron őrzött Madonna szobor (a segítő Szűz Mária). A templomot ez tette híressé, a hitélet felvirágzását a szobor körül terjengő áhítatnak is köszönhetjük. A Istenanyában való bizalom termelte ki a lelkekben a megacélozott és harcraerősítő hitet. A csudatevő Mária-szobor, egy gazdagon aranyozott, bizánci stílusban készült régi faszobor, mely ezelőtt sírt, beszélt, s nagyszerű csodákat tett. Lorteiner szerint 1690-ben két

tatár rontott be a templomba, egyik szerkecéljével akarta elhasítani a szobrot, de keze azonnal elszáradt; így járt a másik is, ki lándzsáját emelte a szent szoborra, és a török pasa belépve, midőn a szent szoborra tekintett, annyira el volt bűvölve, hogy a többi tatárokat kikorbácsolván, leborult és imádkozott a szent szobor előtt.

Ugyancsak Lorteiner említi: a szobor halottakat támasztott fel, haldoklókat gyógyított meg, nyomorékokat tett ép-egészségesekké, vakok nyerték vissza szemük világát. Ha Csíkot vész fenyegette, a szent szobor előre bús fájdalmas arcot öltött és könnyezett.

A csíksomlyói Madonna szobra a Székelyföld legdrágább kincsei közé tartozik. S az az érdekessége is megvan, hogy nemcsak a kiválasztottak, vagy egy népréteg előtt van meg az értéke, hanem általános és oszthatatlan becsülésnek örvend mindenki előtt, aki csak egyszer látta vagy varázsának hatása alatt állott. A hívő ember, mint a hit pajzsára tekint rá, mert évszázadokon át benne volt bizalma és menekvése. Az 1567-es János Zsigmond banderiuma fölött aratott győzelem óta, ami a boldogságos Szűz közbenjárásának tulajdonítható, kezdetét vette a csíksomlyói búcsú.

Régebben sokkal nagyobb tömeg zárandokolt Csíksomlyóra, mint ma, s főképp Moldva katolikusai voltak jobban képviselve.

1780-ban a pütkösi körmeneten 9900-an vettek részt, és a templomban kb. 3000-en maradtak. Keresztekkel jelentek meg Háromszékről: Bereck, Osdola, Gelence, Nyújtód, Szentlélek, Polyán, Torja, Esztelnek, Lemkény, Sárospatak, Peselnek, Szent Katolna, Futásfalva, Imecsfalva. Ká-

szonból: Nagykászon, Újfalu. Udvarhelyszékről: Zetelaka, Oláhfalva. Felcsíkról: Szent Domokos, Szent Tamás, Nagyboldogasszony, Madaras, Rákos, Madéfalva, Csicsó. Alcsíkról: Kozmás, Szentsimon, Szentmárton, Szentimre, Szentgyörgy. Gyergyóból: Ditró, Szentmiklós, Alfalu, Csomafalva, Újfalu, Tekerőpatak.

A csíksomlyói összejövetelnek fénypontja a Pütkösd szombatján délután három órakor elinduló nagy körmenet, amelyben résztvesz minden keresztalja, ahogy a templomi zászlók alatt beérkező községeket nevezik. Ez mint látványosság páratlan az egész országban, de lelkileg is felemelő nemcsak a tömegében, mert 25-30 000 ember szokott felvonulni, hanem a megnyilatkozó buzgóságban is. A nagy körmenetet minden körülmények között meg kell tartani. Ekkor a búcsúsok tömege koszorúba fogja: a Kis Somlyó hegyét, a Kis Somlyónak a nyugati részén lévő Páduai Sz. Antal tiszteletére erős kőből készített kápolnát, az erős veres csere kőből épített Salvator kápolnát. Mindkét helyen szokott imáikat elvégezve, visszatérnek a kéttornyú nagy templomba.

A pütkösi búcsú nagy körmenetén legelső helyen mindig a gyergyófalvi keresztalj halad, és az áhitat szárnyain repül az ének az ég felé:

„Mária serkentett arra,

hogy jöjjünk el Csíksomlyóra,

Képe látogatására,

Mert látta szükségünk,

Szörnyű nagy inségünk,

Testi, lelki betegségünk,

Számtalan sok ellenségünk...”

Zöld Ildikó